

Uy joy kommunal xizmatlar bo'yicha xorij tajribasi

105 – guruh kamtar yigitlari
Sirojiddinov. Sh
Sultonov
Turg'unov.J
Usmonov A

**Структура расходов на оплату жилья и коммунальных услуг
в потребительских расходах домохозяйств стран ЕС в 2012 г. (в %)**

Страна	Доля расходов на оплату жилья и коммунальных услуг в потребительских расходах, всего	В том числе:				
		аренда-ная плата	именен-ная аренд-ная плата	плата за жилищ-ную услугу	плата за водоснабже-ние и прочие коммунальные услуги, кроме услуг энерго-снабжения	плата за электро-энергию, газ и прочие виды топлива
Бельгия	24,3	3,5	12,7	1,1	1,3	5,8
Чехия	26,3	3,7	12,1	0,2	1,7	8,6
Дания	29,3	6,8	13,4	0,9	2,3	5,9
Германия	24,2	6,9	9,6	0,8	2,1	4,8
Эстония	19,7	2,4	10,8	0,1	1,2	5,2
Ирландия	23,2	4,3	13,9	0,5	0,5	4,1
Испания	21,2	2,5	11,6	1,1	2,3	3,7
Франция	25,6	4,2	14,2	1,3	1,7	4,2
Италия	23,3	2,2	13,8	1,1	2,2	4,0
Кипр	19,3	4,0	8,3	2,0	1,1	3,9
Латвия	23,3	0,7	12,7	2,1	1,1	6,8
Люксембург	24,5	3,3	15,7	1,3	1,2	2,9
Венгрия	21,6	0,9	11,2	0,3	1,9	7,2
Мальта	11,9	1,0	6,8	0,4	0,6	3,1
Нидерланды	24,5	5,4	11,2	1,3	1,5	5,1
Австрия	21,6	3,3	10,2	1,5	2,6	3,9
Польша	23,1	1,3	5,7	4,8	2,4	9,0
Португалия	16,5	2,1	8,9	0,3	1,7	3,5
Словения	19,5	0,7	9,7	0,3	2,0	6,7
Словакия	25,6	1,0	7,6	3,0	2,7	11,3
Финляндия	27,1	6,8	16,8	0,0	0,5	3,0
Швеция	27,0	8,0	12,7	0,4	0,0	5,9
Великобритания	26,0	5,6	15,9	0,3	0,9	3,3
Исландия	21,7	2,9	14,0	0,8	1,3	2,7
ЕС (27 стран)	24,2	4,5	12,5	1,0	1,7	4,5

Источник: Eurostat. http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=nama_soc3_c&lang=en.

Angliya

- ▶ 1997 yilda qabulq qilingan qonun bilan maishiy iste'molchilar uchun suv ta'minoti xizmatlarini to'xtatishga taqiq joriy etildi, biroq shu bilan birga u qabul qilindi iste'molchilar tomonidan to'lanmagan miqdorlarni amaldagi tarifga kiritish to'g'risidagi qaror qabul qilindi.
- ▶ Angliya Yevropada mamlakatdagi vodokanallarni xususiy sektorga birinchi bo'lib o'tkizdi. Xususiy lashtirishdan oldin davlat kommunal xizmatlarning barcha qarzlarini bekor qildi. mulkni ish holatiga keltirish xarajatlarini o'z zimmasiga oldi, uni sertifikatlashni va balansga qo'yishni amalga oshirdi. Boshqa Yevropa davlatlarida kommunal infrastruktura davlat xisobida turadi ammo uni eksplutatsiya ishlari xususiy sektorlar bilan sharhnomaga asosda bajariladi.

Germaniya

- Germaniyada ham ba'zi kommunal xizmatlar 100 % xususiy sektorga tegishli bo'lib iste'molchi o'z foydasiga mustaqil ravishda tanlov qilish imkoniyatiga ega yoki boshqa kommunal xizmat ko'rsatuvchi kompaniya bilan shartnoma tuzishi mumkin. Iste'molchilarning o'zi (shahardagi ko'p qavatli uylarning aholisi) tanlagan kompaniya bilan birlashgan uy boshqaruvchisi hisoblanadi.
- menejer hammadan yig'ilgan pulni tasarruf etish huquqiga ega va shu bilan birga ularning ijrarachilar oldidagi javobgarlig uni amalga oshiradi i.Karlsruhe shahrida boshqaruv organlari ham ishlaydi.
- "Xalq uylari" MChJ korxonasi 100% munitsipalitet ulushiga ega "Xalq uylari" MChJ uy-joy va uning infratuzilmasini kapital qurish, uy-joy fondini saqlash va ta'mirlash, modernizatsiya qilish va boshqalar bilan shug'ullanadi.

- Shaharda issiqlik energiyasi uchun qishda to'lov ko'tarilmaydi yozda pastlamaydi. To'lovlarni to'lash yil davomida teng ravishda taqsimlanadi. Tariflarni siyosatchilar emas, balki communal xizmatlarning o'zi belgilaydi. Sifatida

Finlandiya

- Иккинчи жағон уруши тугаганидан сўнг, Финляндияда уй-жойлар етишмаслиги кузатилди. Аҳволни жамоат тузилмасининг ижтимоий ўзгаришлари натижасида юзага келган, мамлакат вилоятларидан шаҳарларга кўчиб келиш тенденцияси жиддийлаштириди. Айни вактда, банкларнинг уй-жой ҳарид қилиш учун кредит бериш имкониятлари анча чекланган эди. 1949 йилда ушбу муаммонинг ҳал қилиниши ва ижтимоий уй-жойларнинг қурилиши учун АРАВА тизими ташкил қилинган Тизимнинг асосий ғояси шундан иборат эдики, халқ хонадонни ҳарид қилувчиларнинг банклар кредитларни ажратганидан сўнг тўлаб бориши мумкин бўлган бадаллари тўловчилар учун оғирлик қилмайдиган, фоизи юқори бўлмаган кредитларга муҳтож эди. Ушбу тизимнинг ижтимоий жиҳати шундан иборат эдики, ҳам ўрта даражада таъминланган, ҳам ўртадан паст даражадаги даромадга эга бўлган одамлар, унинг ёрдамида хонадон соҳиблари бўлиши мумкин эди. Ҳарид қилинувчи хонадонлар фоизи анчагина тез ортиб борди, 1990 йилга келиб 70 фоизга етди ва шундан сўнг 65 фоизгача тушиб қолди.

- АРАВА тизими ning фаолият йўналиши ижарага бериладиган уй-жойларни қуриш томон бурилди. Шфу билан бир вақтда, ижара уй-жойларининг қурилишида аҳолининг алоҳида гуруҳлари, мисол учун талабалар, кекса кишилар, ҳамда аҳолининг бошқа алоҳида турдаги гуруҳлари учун асосий урғу берилди. 1990 йилларнинг охирларида, хусусий уй-жойлар қурилишидан тамоман воз кечишга қарор қилинди. АРАВА тизими ning фаолияти, фақатгина давлат томонидан фоизлари катта бўлмаган кредитларни ажратишга йўналтирилган эмас эди. Фаолиятнинг яна бошқа, аҳамияти кам бўлмаган шакллари сифатида, қурилаётган уйларнинг меъморчилиги, ҳамда қурилаётган туманларнинг қулайлигига дикқатни жалб қилиш мақсадидаги қурилиш ишларининг сифати ва ҳаражат даражаларининг кафолатини таъминлаш эди.

- ▶ 1970 йиллардан бошлаб, АРАВА тизимида мавжуд иншоотларни қониқарли даражада тушиш ва улардан фойдаланишга алоҳида эътибор қаратила бошлади. Шунингдек, қурилган уйлардаги электр энергиясининг тежалишига ҳам эътибор берила бошлади. АРАВА уйларининг деразаларида уч қаватли ойналардан 1973 йилдан бошлабоқ, эркин молиялаштириш ҳисобидан қурилган уйлардан анча эртароқ фойдаланилмоқда. Молиявий бозор 1980 йилларнинг охирларига келиб сустлашганда, тизимнинг фаолиятига сезиларли ўзгартиришлар киритилди. Буларнинг энг муҳимлари қаторида давлат уй-жой жамғармасининг (жамғарма зарур депозитларни молиявий бозор ва капитал бозорларидан олади) ташкил қилиниши ва фоизларни тўлашни кейинчалик молиявий қўллаб-қувватлашга эга бўлган кредитлаш тизимига (давлат қурилиш ташкилотларига бозор кредитларининг фоизларини тўлаш бўйича молиявий ёрдам беради) ўтиш бўлди. 1949 йилдан то 2005 йилгача бўлган даврда АРАВА тизими ёрдамида бир миллиондан ортиқ хонадонлар қурилган.

- ▶ Ўзбекистондаги жамғармасининг бош мақсади, хонадонларни ижара шартлари асосида доимий яшаш учун таклиф қилишдан иборатdir. Жамғарманинг фаолияти давлат кредитлари, Финландия Ўйин автоматлари ассоциациясининг кредитлари, Ижтимоий соҳа ва соғликни сақлаш соҳасида фаолият юритувчи ташкилотларга кўмаклашиш марказининг (СТЕА) субсидиялари, шунингдек, ўз маблағлари ҳисобидан олиб борилади.

- Финляндияда 1987 йилда тахминан 20 мингта бошпанасиз киши бор эди. 2016 йилнинг охирида уларнинг сони 6,7 минг атрофида эди. Ушбу рақам кризис марказларида яшовчиларни ҳам, ўз қариндошлари ва танишлариникида яшовчиларни ҳам ўз ичига олган. 2017йилнинг бошида Й жамғармасининг 56та муниципалитетларда деярли 17 мингта хонадони бор эди. Й жамғармаси арzon уй-жойлар қурилишидан ташқари яна тураржой хизматларини ривожлантиришда ҳам фаол қатнашади. Шунингдек, жамғарма амалий фаолият ва ҳақ тўланадиган иш вариантларини таклиф қилиш орқали ўз мижозларини иш билан таъминлашга ҳам кўмаклашади.

Fransiya

- Frantsiya kommunal xizmatlarda imtiyozlardan foydalanish tajribasi ham keng tarqalgan.ferma. Ushbu shakl konsessiya shartnomasiga asoslanadi,unga ko'ra kommunal xizmat ko'rsatuvchi kompaniya foydalanish uchun xususiy kompaniyaga o'tkazildi. Xizmatni ishlab chiqarishu huquqiga ega bo'lgan holda, konsessiya hisobidan amalga oshiriladi ushbu xizmatlarni taqdim etganligi uchun iste'molchilardan haq olish.Bundan tashqari, Frantsiyada milliy lashtirilgan gaz bilan bиргатармоqlar va davlat energetikasi, shuningdek xususiydir kompaniyaları, shuningdek, shartnoma asosida ishlaydiganlar imtiyozlar.Suv ta'minotida xususiy operatorlar ustunlik qildi va chiqindilarni yig'ish. Hatto yanada ko'proq ishtirok etish kuzatildito'xtash joylarini tashkil qilish sohasida.

Yangi kontseptsiya qabul qilinganidan keyin
kommunal xizmatlarning asosiy bozori energiya ta'minoti, savdo
aylanmasi bo'ldi ularning aylanmasi umumiylaj hajmning 46 foizini tashkil
etdi umumiylaj hajm

Suv va jamoat transporti bilan bog'liq xizmatlar, vazn
biroz kamroq bo'lganlar, mos ravishda 20,5% ni tashkil etdi
va umumiylaj savdo aylanmasining 18,8% tashkil etdi. 2004-2006 yillarda.
ish bilan band bo'lganlar sonining sezilarli darajada (2,2% ga) ko'payishi
KHda. Bundan tashqari, bu o'zgarishlar notekis edi
faoliyat yo'nalishiga qarab.

Uy-joy uyushmalari

Fransiyada davlat xizmatlarini ko'rsatishda muhim rolni uy-joy mulkdorlari shirkatlari (HOO) o'ynamoqda va u notijorat itashkilot hisoblanib, mulk egalarining birlashmasi sifatida tashkil topadi va ko'chmas mulk kompleksini boshqarish ushbu kompleksning ishlashi, egalik qilish, foydalanish va mulkni tasarruf etish bilan shug'ullanadi

Frantsiyadagi sindikatlar deb ataluvchi tashkilotlar davlat va iste'molchi o'rtasida mol mulkn tasarruf etadi sheriklik va qonuniy asosida har qanday foydali maydondan foydalanishadi. Lekinular qurayotgan binolar boshqa tashkilot binolariga yoki huquqlariga to'sqinlik qilmasligi kerak.

Vankuver

Vankuverda “ chiqindilar sonini kamaytirish” bo'yicha maxsus konsepsiya ishlab chiqilib bu o'z ichiga uchta yo'nalishni o'z ichiga oladi:

- mahsulot ishlab chiqarishda chiqindilarni kamaytirish;
- tayyor mahsulotlarni qayta ishlatish “
- ishlatilgan" mahsulotlardan ikkilamchi xom ashyo sifatida foydalanish

Dastur doimo kuchli targ'ibot ma'lumotlari bilan birga olib borilgan bo'lib, maktablarda, korxonalarda ta'limni qo'llab-quvvatlash bilan birga kechadi. Maxsus darslar, ekskursiyalar, ko'rgazmalar, tarqatilgan plakatlar, o'quv kompyuter o'yinlari va taqdimotlar, risolalar, axborot varaqalari, ma'rifiy gazeta nashrlari, televizion va radioeshittirishlar olib borilgan. Viloyat ta'limi barcha maktab o'quvchilari soha o'yicha qo'lanmalar ishlab chiqgan uchun ishlab chiqilgan. Axlatni ochiq yoqish taqiqlandi,

XITOY

Xitoyda uy-joy qurilishi sohasining dinamik rivojlanishi bilan birligida uning o‘ziga yarasha bir qator muammolari ham mavjuddir, mazkur muammolarga alohida to‘xtalib o‘tamiz:

- Xitoyning 20% shahar aholisi o‘z yulariga ega emas;
- deyarli 60% aholi esa, o‘zlariga tijorat uylarini sotib olishga qurbi yetmaydi;
- mamlakatdagi 27,7% xitoy oilalarining uylarida oddiy suv kranlari mavjud emas;
- Shaharlardagi 96,5% uylarda (kvartiralarda), poselkalardagi uylarda 82,3% uylar suv kranlari bilan ta‘minlanganlar;
- Xitiy shaharlarida istiqomat qiluvchu shahar aholisining 15% elementar maishiy qulayliklarga ega emaslar;
- Mamlakatda kamdan-kam isitish tizimi uchrab turadi va undan aholining, faqatgina 4% i (shaharlarda 10%) foydalananadi;
- 14,1% aholida san uzellar mavjud emas;

Mana shu yoqorida sanab o“tilgan muammolarni hal etish yo“llari quyidagi isharni amalga oshirishga yordam beradi:

- Xitoy uy-joy kodeksini yaxshilash va takomillashtirish;
- Xitoydagi ekonom-klass uylarini quruvchi yirik qutilish tashkilotlarini (xorijiy firmalarni ham) qo“llab-quvvatlash, mana shunday 150 mln, kv.m.uylarni qurish evaziga mamlakatdagi 2 mln. oilalar uy-joylar bilan ta“minlanadi;
- Mamlakatdagi kommunal xizmati ob“yektlari va infratuzilmasini modernizatsiyalash orqali, ularning communal xizmatlari sifatini oshirish;
- Uy-joy bozorlaridagi spekulyatsiyani(chayqovchilik) yo“q qilish (mamlakatda 2006 yildan beri) spekulyatsiyaga qarshi 10% li sotish solig“i stavkasini ko“tarish ishlari amalga oshirilmoqda;

Kreditlar bo‘yicha foiz stavkalari 2-kvartirani sotib olishda har bir oila uchun oshib boradi;

Qurilish tannarxining 35% dan tadbirkorlar uchun 20% jismoniy shaxslar uchun kreditlar berishni bekor qilish;

Yirik shaharlarda qimmat uy-joylarni sotib olishdagi soliqlarning o‘sib borishi;

Qurib bitirilmagan uylarni sotishga chek qo‘yish“

Kam ta‘minlangan oilalar uchun uylarni 1-marotaba sotib olishda imtiyozli kreditlarni berish (avans summsini 20%ga pasaytirish va kreditlarni 30 yil muddatga berish);

Past daromadli oilalar uchun uncha yoqori bo‘lmagan ijara to‘lovlarini joriy qilish;

Yer bozorlarida nazoratni kuchaytirish va boshqalar.